Stupne odkázanosti I až V

Redakčne pripravil: Marek
Tlačová verzia: 19. 11. 2026
Aktuálny článok a prílohy na webe

Stupeň I až V sa určuje z počtu základných životných potrieb podľa príslušnej vekovej skupiny, nie z počtu diagnóz. Staré označenie stupňa treba čítať spolu s právnym režimom dokumentu.

Čo vyjadruje stupeň odkázanosti

Stupeň odkázanosti opisuje potrebu pomoci iného človeka pri základných životných potrebách. Aktuálny zákon č. 376/2024 Z. z. používa päť stupňov označených I až V. Nie je to percento invalidity ani poradie závažnosti samotných diagnóz. Príloha č. 2 spája stupeň s počtom potrieb, ktoré človek nie je schopný samostatne uspokojovať. Pred týmto výsledkom sa musia vyhodnotiť konkrétne činnosti podľa vykonávacích pravidiel. Vlastné spočítanie problémov bez odborného posúdenia preto neposkytuje záväzný výsledok. [1] [2]

Päť stupňov a dve vekové skupiny

Podľa prílohy č. 2 zákona o integrovanej posudkovej činnosti sa používa toto rozdelenie. Počíta sa počet základných životných potrieb, ktoré osoba nie je schopná samostatne uspokojovať, nie počet jednotlivých drobných úkonov.

Stupeň	Osoba nad 15 rokov	Osoba do 15 rokov
I – ľahká odkázanosť	1 až 2 potreby	1 potreba
II – stredne ľahká odkázanosť	3 až 4 potreby	2 až 3 potreby
III – stredne ťažká odkázanosť	5 až 6 potrieb	4 až 5 potrieb
IV – ťažká odkázanosť	7 až 8 potrieb	6 až 7 potrieb
V – úplná odkázanosť	9 až 10 potrieb	8 až 9 potrieb

Ide o zobrazenie zákonnej tabuľky, nie o samostatnú kalkulačku nároku. Najskôr sa musia vyhodnotiť ustanovené činnosti a príslušné základné životné potreby v odbornom posudzovaní. Zoznam diagnóz ani domáci súčet problémov tento postup nenahrádza.

Samostatnosť, pomoc a dohľad

Zákon rozlišuje aj odkázanosť na dohľad a opisuje jej podmienky vo vzťahu k hodnoteným činnostiam. Nie je správne považovať dohľad za bezvýznamnú pomoc alebo ho automaticky zameniť s úplným vykonaním úkonu inou osobou. Vysvetlite, či potrebujete pripomenutie, kontrolu správnosti, fyzickú pomoc alebo kombináciu podpory. Pri maloletom dieťati sa nezapočítava pomoc vyplývajúca len z bežnej rodičovskej starostlivosti o zdravého rovesníka rovnakého veku a pohlavia. Detské výsledky sa preto nedajú odvodzovať z dospelej tabuľky. [1] [2]

Na čo má výsledok vplyv

Stupeň môže byť dôležitý pri poskytovaní sociálnej služby a pri ďalších zákonom vymedzených formách podpory. Pri opatrovaní sa podľa aktuálneho zákona o kompenzáciách rieši ťažká odkázanosť v stupni IV alebo V spolu s ostatnými podmienkami. Samotné číslo však nepriznáva dávku: rozhoduje sa aj o konkrétnom nároku a postavení opatrovateľa. Pri osobnej asistencii sa navyše hodnotia činnosti a rozsah asistencie, takže nie je vhodné vyberať formu podpory len podľa najvyššej rímskej číslice. [1] [3]

Staré VI neznamená novú chybu

Pred reformou sa používala šesťstupňová škála. Prechodné ustanovenia upravujú, ako sa staršie výsledky považujú za nové stupne; nemožno porovnávať iba rovnaké číslo. Napríklad starý stupeň VI zodpovedá v príslušnom prechodnom pravidle novému stupňu V. Váš starší posudok však svojvoľne neprepisujte a nežiadajte nové posúdenie iba kvôli názvu škály. Overte jeho dátum, právny režim a to, či už bol nahradený novým právoplatným posudkom. Pre nároky môžu byť dôležité aj ďalšie prechodné ustanovenia. [1] [3]

Modelová príprava na posudzovanie

Rodina si všimne, že človek potrebuje pomoc s viacerými činnosťami pri hygiene a ďalšiu podporu pri pohybe. Nepriradí automaticky jeden stupeň každému úkonu. Radšej pripraví prehľad: čo sa deje ráno, čo cez deň, kto pomáha a pri čom je potrebný dohľad. Tento podklad porovná so sebahodnotiacim dotazníkom a lekárskymi nálezmi. Po doručení výsledku skontroluje aj uvedené činnosti, nielen číslo stupňa. Ak chýba rozhodujúca skutočnosť, označí ju konkrétne pri ďalšom zákonnom postupe.

Zdroje a overenie

[1] Zákon č. 376/2024 Z. z. o integrovanej posudkovej činnosti — znenie účinné 1. 7. – 30. 12. 2026

Všetky prahy I–V pre obe vekové skupiny; definícia dohľadu, prechodná škála II→I až VI→V.

[2] Vyhláška MPSVR SR č. 51/2025 Z. z. — podrobnosti posudzovania a vzory dotazníkov, účinné znenie od 1. 9. 2025

Hodnotenie činností v rámci základných potrieb a prevažujúcej schopnosti, posudzované obdobie.

[3] Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP — znenie účinné 1. 7. – 30. 12. 2026

Odkázanosť IV/V pri opatrovaní s ďalšími podmienkami; číslo stupňa samo nepriznáva dávku.

Článok slúži na orientáciu. O vašom nároku rozhoduje príslušná inštitúcia.